KONINKRIJK BELGIE.

ROYAUME DE BELGIQUE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 20 oktober 1992 door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid verzocht haar van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "tot aanvulling van de bepalingen van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen", heeft op 26 november 1992 het volgend advies gegeven :

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de l'Emploi et du Travail, le 20 octobre 1992 d'une demande d'avis sur un projet d'arrêté royal "complétant les dispositions du Règlement général pour la protection du travail relatives aux prescriptions minimales de sécurité et de santé pour les lieux de travail", a donné le 26 novembre 1992 l'avis suivant :

I. ALGEMENE OPMERKING.

Het ontwerp strekt tot omzetting in het Belgisch recht van de richtlijn 89/654/EEG van 30 november 1989 betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen. Die richtlijn is genomen met toepassing van het bepaalde in artikel 118 A van het E.G.-Verdrag en is er met name op gericht minimumvoorschriften vast te stellen om de verbetering van het arbeidsmilieu te bevorderen.

In artikel 2 van de richtlijn wordt het begrip "arbeidsplaats" gedefinieerd. Een dergelijke definitie is niet in het ontwerp opgenomen.

Men weet dat een richtlijn bij wege van regelgeving moet worden uitgevoerd (H.v.J., 7 februari 1973, Jur., 1973, 113-114). De gemachtigde ambtenaar verduidelijkte in dat verband dat het begrip "arbeidsplaats" in de Belgische arbeidswetgeving niet wordt omschreven, doch niettemin op een ruimere wijze wordt geïnterpreteerd dan in de richtlijn het geval is.

Het formeel overnemen in het interne recht van definities van een richtlijn is niet onontbeerlijk voor zover erdoor niet het resultaat, dat door de richtlijn is vooropgesteld, wordt beïnvloed of erdoor geen praktische toepassingsmoeilijkheden ontstaan (H.v.J., 9 april 1987, Jur., 1987, 1743; zie ook H.v.J., 10 juli 1986, Jur., 1986, 2291). In dezen lijkt aan het richtlijn-resultaat niet te kort te zijn gedaan. Evenmin kunnen er volgens wat aan de

Raad van State is meegedeeld met het weglaten van de definitie praktische toepassingsmoeilijkheden ontstaan.

II. BIJZONDERE OPMERKINGEN.

Aanhef.

Men stelle de tweede aanhefbepaling als volgt :

"Gelet op de eerste bijzondere richtlijn 89/654/EEG van 30 november 1989 betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor arbeidsplaatsen;".

In de derde aanhefbepaling dienen de afdelingen met een Romeins cijfer te worden aangegeven en moeten de woorden "afdeling 2bis, ingevoegd bij het koninklijk besluit van 14 maart 1975" worden geschrapt.

Artikel 1.

Het nieuwe artikel 40bis wordt in het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming (A.R.A.B.) ingevoegd in titel II, hoofdstuk I, afdeling II, "Beveiliging tegen wegslingerende brokken, scherven en andere kwetsende of schadelijke agentia". Rekening gehouden met de draagwijdte van het ontworpen artikel 40bis ware dit meer op zijn plaats in een nieuwe, aan titel II, hoofdstuk I, van het A.R.A.B. toe te voegen afdeling.

In het nieuwe artikel 40bis, tweede lid, van het A.R.A.B. schrijve men, naar het voorbeeld van de richtlijn 89/654/EEG, "... of op zodanige wijze van de werkposten en de wegen afgescheiden dat ...".

Artikel 2.

Er bestaat een gebrek aan overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst van het nieuwe opschrift van afdeling III van titel II, hoofdstuk I, van het A.R.A.B.

Nieuw artikel 41ter.

Het verdient aanbeveling het nieuwe artikel 41ter, eerste lid, van het A.R.A.B. te formuleren naar het voorbeeld van punt 12.5, eerste lid, van bijlage I van de richtlijn 89/654/EEG en te schrijven :

"Arbeidsplaatsen waar door de aard van het werk zones met valgevaar voor werknemers of gevaar voor vallende voorwerpen voorkomen, moeten voor zover mogelijk zijn uitgerust met voorzieningen die moeten beletten dat werknemers deze zones zonder toestemming betreden".

Nieuw artikel 41quinquies.

Voor het nieuwe artikel 41quinquies, tweede lid, van het A.R.A.B. wordt de volgende redactie in overweging gegeven :

"Deze bepaling is enkel van toepassing op de arbeidsplaatsen die na 31 december 1992 voor de eerste maal worden gebruikt, alsmede op de wijzigingen, uitbreidingen of verbouwingen van op 1 januari 1993 in gebruik zijnde arbeidsplaatsen die vanaf de laatstgenoemde datum worden uitgevoerd".

Artikel 3.

In het opschrift van afdeling IV, schrijve men, in de Franse tekst, "l'établissement" in plaats van "l'entreprise".

Nieuw artikel 44octies.

Het nieuwe artikel 44octies van het A.R.A.B. is niet in overeenstemming met artikel 5 van de richtlijn 89/654/EEG in de mate dat het laatstgenoemde artikel geen onderscheid maakt tussen de wijzigingen die al naar het geval "aanzienlijk" zijn of niet.

Tevens verdient het aanbeveling van "arbeidsplaatsen" en niet van "gebouwen" te gewagen, en ware het

juister te schrijven "... die niet aanzienlijk werden verbouwd na 31 december 1992, is het toegelaten ...".

Artikel 4.

Nieuw artikel 51ter 2.

Gelet op het bepaalde in artikel 21.1, tweede lid, van bijlage I van de richtlijn 89/654/EEG, dient in het nieuwe artikel 51ter 2 van het A.R.A.B. tevens melding te worden gemaakt van artikel 41ter dat punt 12.5 van dezelfde bijlage in het interne recht heeft omgezet (zie artikel 2, § 2, van het ontwerp).

Punt 21.1, derde lid, van bijlage I van de richtlijn 89/654/EEG bepaalt dat punt 12 van die bijlage van overeenkomstige toepassing is op arbeidsplaatsen in de open lucht. Derhalve zal het ontwerp, om in overeenstemming te zijn met het voornoemde punt 21.1, derde lid, de artikelen 41ter en 44quater van het A.R.A.B. (artikelen 2, § 2 en 3, § 2, van het ontwerp) van overeenkomstige toepassing op de arbeidsplaatsen in open lucht moeten verklaren.

Artikel 5.

Het bepaalde onder b) van het nieuwe artikel 52.5.12 van het A.R.A.B. ware beter in een afzonderlijk artikel 52.5.20 opgenomen vermits b) een algemene draagwijdte heeft en op de lokalen van alle groepen van toepas-

sing is, in tegenstelling tot het bepaalde in a) dat enkel de lokalen betreft van de eerste groep bedoeld in artikel 52.2 van het A.R.A.B.

Men formulere het nieuwe artikel 52.5.12, b), tweede lid, van het A.R.A.B., naar het voorbeeld van de richtlijn 89/654/EEG, als volgt :

"Deze bepalingen zijn van toepassing op de arbeidsplaatsen die na 31 december 1992 voor de eerste maal worden gebruikt, alsmede op de wijzigingen, uitbreidingen en verbouwingen van de op 1 januari 1993 in gebruik zijnde arbeidsplaatsen, die vanaf de laatstgenoemde datum worden uitgevoerd".

In het nieuwe artikel 52.5.12, b), derde lid, schrijve men : "Deze bepalingen zijn eveneens van toepassing op de arbeidsplaatsen die op 1 januari 1993 in gebruik zijn en waartoe lokalen van de eerste groep behoren of wanneer ... (voorts zoals in het ontwerp)".

Het is de vraag of de woorden "wanneer de kenmerken van de arbeidsplaats, de omstandigheden of een risico zulks vereisen", in het nieuwe artikel 52.5.12, b), derde lid, voldoende nauwkeurig zijn om de werkgevers het mogelijk te maken de op de onderneming toepasselijke bepalingen met zekerheid te kennen.

Artikel 11.

Met het nieuwe artikel 837 B, punt 4, van het A.R.A.B. wordt volgens de gemachtigde ambtenaar de omzetting beoogd van artikel 8 van de richtlijn 89/654/EEG, wat de minder-valide (niet : gehandicapte) werknemers betreft. Een dergelijke omzetting is volgens de gemachtigde ambtenaar overbodig wat de overige werknemers betreft, omdat vigerende bepalingen van het A.R.A.B. voor die groep al aan de door de richtlijn opgelegde verplichtingen beantwoorden.

I. OBSERVATION GENERALE.

L'arrêté en projet a pour objet la transposition en droit belge de la directive 89/654/CEE du 30 novembre 1989 concernant les prescriptions minimales en matière de sécurité et de santé pour les lieux de travail. Cette directive prise en application de l'article 118 A du Traité CEE, vise notamment à fixer des prescriptions minimales en vue de promouvoir l'amélioration du milieu du travail.

La directive définit, en son article 2, la notion de "lieux de travail". Le projet ne comporte aucune définition semblable.

On sait que les directives doivent être mises en oeuvre par la voie normative (C.J., 7 février 1973, Jur., 1973, 113-114). Le fonctionnaire délégué à précisé à cet égard que la notion de "lieux de travail" n'est pas définie dans la législation du travail belge, mais qu'elle est néanmoins interprétée dans un sens plus large que dans la directive.

Il n'est pas indispensable de reproduire de manière formelle les définitions des directives dans le droit interne pour autant que le résultat poursuivi par la directive ne s'en trouve pas affecté et qu'il n'en résulte pas de difficultés d'application d'ordre pratique (C.J., 9 avril 1987, Jur., 1987, 1743; voir aussi C.J., 10 juillet 1986, Jur., 1986, 2291). En l'occurrence, le résultat poursuivi par la directive ne semble pas affecté. Selon ce qui a été communiqué au Conseil d'Etat, l'absence de définition ne pourra pas davantage provoquer de difficultés d'application d'ordre pratique.

.../...

II. OBSERVATIONS PARTICULIERES.

Préambule.

Il y a lieu de rédiger comme suit le deuxième alinéa du préambule :

"Vu la première directive particulière 89/654/CEE du 30 novembre 1989 concernant les prescriptions minimales de sécurité et de santé pour les lieux de travail;".

Dans le troisième alinéa du préambule, il y a lieu d'utiliser les chiffres romains pour la numérotation des sections et de supprimer les mots "section 2bis insérée par l'arrêté royal du 14 mars 1975".

Article 1er.

Le nouvel article 40bis est inséré dans le Règlement général pour la protection du travail (R.G.P.T.) au titre II, chapitre 1er, section II, "Protection contre les atteintes de débris, d'éclats et autres agents vulnérants ou nocifs". Compte tenu de sa portée, l'article 40bis en projet serait davantage à sa place dans une nouvelle section à ajouter au titre II, chapitre Ier, du R.G.P.T.

Il y a lieu, dans le nouvel article 40bis, alinéa 2, du R.G.P.T., d'écrire comme dans la directive 89/654/CEE : "... ou bien séparées des postes de travail et des voies de circulation de telle façon que ...".

Article 2.

Il y a un manque de concordance entre le texte néerlandais et le texte français du nouvel intitulé de la section III du titre II, chapitre Ier, du R.G.P.T.

Nouvel article 41ter.

Il est recommandé de formuler le nouvel article 41ter, alinéa 1er, du R.G.P.T. en s'inspirant du point 12.5, alinéa 1er, de l'annexe I de la directive 89/654/CEE et d'écrire :

"Si les lieux de travail comportent des zones de danger dues à la nature du travail présentant des risques de chute du travailleur ou des risques de chute d'objets, ces lieux doivent être équipés, dans la mesure du possible, de dispositifs évitant que les travailleurs non autorisés puissent pénétrer dans ces zones".

Nouvel article 41quinquies.

Pour le nouvel article 41quinquies, alinéa 2, du R.G.P.T., la rédaction suivante est suggérée :

"Cette disposition n'est applicable qu'aux lieux de travail utilisés pour la première fois après le 31 décembre 1992 ainsi qu'aux modifications, extensions ou transformations de lieux de travail utilisés le 1er janvier 1993, qui ont été effectuées à partir de cette dernière date".

Article 3.

Dans le texte français de l'intitulé de la section IV, il y a lieu d'écrire "l'établissement" au lieu de "l'entreprise".

Nouvel article 44octies.

Le nouvel article 44octies du R.G.P.T. ne concorde pas avec l'article 5 de la directive 89/654/CEE dans la mesure où ce de dernier article ne fait pas de distinction entre les modifications qui, selon le cas, sont "importantes" ou non.

Il est également recommandé de faire état de "lieux de travail" au lieu de "bâtiments" et il serait plus correct d'écrire "... et qui n'ont pas subi des transformations importantes après le 31 décembre 1992, il est permis ...".

Article 4.

Nouvel article 51ter 2.

Vu les dispositions de l'article 21.1, alinéa 2, de l'annexe I de la directive 89/654/CEE, il y a lieu de faire mention, dans le nouvel article 51ter 2 du R.G.P.T., de l'article 41ter qui transpose le point 12.5 de la même annexe dans le droit interne (voir article 2, § 2, du projet).

Le point 21.1, troisième alinéa, de l'annexe I de la directive 89/654/CEE dispose que le point 12 de cette annexe s'applique mutatis mutandis aux lieux de travail extérieurs. Par conséquent, pour assurer la concordance avec le point 21.1, troisième alinéa, précité, le projet devra déclarer les articles 41ter et 44quater du R.G.P.T. (article 2, § 2 et 3, § 2, du projet) applicables aux lieux de travail extérieurs.

Article 5.

Il vaudrait mieux faire figurer la disposition sous b) du nouvel article 52.5.12 du R.G.P.T. dans l'article 52.5.20 distinct, puisqu'elle a une portée générale et qu'elle s'applique aux locaux de tous les groupes, contrairement à la disposition sous a), qui porte uniquement sur les locaux du premier groupe visé à l'article 52.2 du R.G.P.T.

Il y a lieu de formuler le nouvel article 52.5.12, b), alinéa 2, du R.G.P.T. en s'inspirant du libellé de directive 89/654/CEE :

"Ces dispositions sont applicables aux lieux de travail utilisés pour la première fois après le 31 décembre 1992 ainsi qu'aux modifications, extensions ou transformations de lieux de travail utilisés le 1er janvier 1993, qui ont été effectuées à partir de cette dernière date".

Dans le nouvel article 52.5.12, b), alinéa 3, il y a lieu d'écrire : "Ces dispositions sont également applicables aux lieux de travail utilisés le 1er janvier

1993 lorsqu'ils comprennent des locaux du premier groupe ainsi que lorsque ... (la suite comme dans le projet)".

La question se pose de savoir si les mots "lorsque les caractéristiques du lieu de travail, les circonstances ou un risque l'exigent" figurant au nouvel article 52.5.12, b), alinéa 3, sont suffisamment précis pour permettre aux employeurs de connaître avec certitude les dispositions applicables à leur entreprise.

Article 11.

Selon le fonctionnaire délégué, le nouvel article 837 B, point 4, du R.G.P.T. a pour objet de transposer l'article 8 de la directive 89/654/CEE en ce qui concerne les travailleurs handicapés (en néerlandais, on écrira "minder-valide werknemers" et non "gehandicapte werknemers"). Le fonctionnaire délégué juge cette transposition superflue pour les autres travailleurs, en ce que les dispositions du R.G.P.T. en vigueur pour ce groupe de travailleurs répondent déjà aux obligations imposées par la directive.

De kamer was samengesteld uit		La chambre était composée de
de Heer Monsieur	: H. COREMANS,	kamervoorzitter, président de chambre,
Mevrouw Madame	: S. VANDERHAEGEN,	
de Heer Monsieur	: M. VAN DAMME,	staatsraden, conseillers d'Etat,
de Heren Messieurs	: G. SCHRANS, E. WYMEERSCH,	assessoren van de afdeling wetgeving, assesseurs de la section de législation,
Mevrouw Madame	: A. BECKERS,	griffier, greffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van Mevr. S. VANDERHAEGEN.

Het verslag werd uitgebracht door de H. W. VAN VAERENBERGH, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door Mevr. M.-C. CEULE, referendaris.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de Mme S. VANDERHAEGEN.

Le rapport a été présenté par M. W. VAN VAERENBERGH, auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par Mme M.-C. CEULE, référendaire.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

A. BECKERS.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

H. COREMANS.